

Mötesanteckningar från Högskoleverkets jämställdhetsråd

Tid: 17 maj 2010, kl. 10.00-15.00

Plats: Högskoleverket

Närvarande:

Från Jämställdhetsrådet

Lars Jalmert (ordförande)

Fredrik Bodin (anlände vid lunchtid)

Cecilia Chrapkowska

Mona Eliasson

Susanna Svensson

Anna Wahl

Från Högskoleverket

Agnes Ers (sekreterare)

Gunilla Jacobsson

Anders Flodström (punkt 5)

Åsa Rurling och Per Gillström, analysavdelningen (punkt 8)

Nils Olsson, universitetskanslerns sekretariat (punkt 9)

Frånvarande

Dag Balkmar

Claes Borgström

Annika Lindé

1. Mötets öppnande

Lars Jalmert öppnade mötet.

2. Dagordning

Punkterna 6 och 7 utgick. Informationspunkter och övriga frågor anmälades.

3. Genomgång av anteckningar från föregående möte

Anteckningarna godkändes utan justeringar.

4. Informationsrunda

Agnes Ers, ny likabehandlingssamordnare på 40 procent från och med 1 maj och två år framåt, presenterade sig. Hon är disputerad i etnologi och har arbetat som utredare på Högskoleverkets utvärderingsavdelning sedan 2007. Hon efterträder Stella Annani. Gunilla Jacobsson är kvar på 10 procent medan Carolina Johansson är föräldraledig. Agnes hälsades välkommen till rådet.

Gunilla rapporterade från workshopen ”Jämställdhetsarbete i industri och akademi” på Högskoleverket den 19 april, där Pia Höök från KTH var medarrangör. Workshopen var lyckad och nu är frågan om det blir någon fortsättning på arbetet med de frågor som togs upp.

Anna tog upp Genusskrifternas framtid. Efter förra jämställdhetsrådsmötet har hon varit i kontakt med Nationella sekretariatet för genusforskning och Vetenskapsrådet. Sekretariatet har sagt sig allmänt intresserat av att ge ut sådana skrifter i samarbete med någon annan aktör. Vetenskapsrådet har numera inte i uppdrag att arbeta utåt med jämställdhet eller genusfrågor, varför de inte är intresserade av att delta. Anna tog på sig att försöka få till stånd ett vidare samtal med sekretariatets föreståndare Kerstin Alnebratt innan nästa jämställdhetsrådsmöte.

Anna berättade om Sveriges Genusforskarförbund, ett relativt nystartat förbund med statsvetare Malin Rönnblom som ordförande och Anna själv som vice ordförande. Den 14 juni 2010 kl. 15-17 anordnar förbundet en hearing på KTH på temat forskningspolitik och genusforskning med efterföljande mingel. Jämställdhetsrådets ledamöter hälsades varmt välkomna och uppmanades att sprida denna information i sina nätverk. Anna föreslog att de i rådet som inte bor i Stockholm och som vill gå på denna hearing skulle kunna få sin resa betald av Högskoleverket. Agnes tog på sig att kolla upp det.

Gunilla rapporterade från Högskoleverkets ”verksdag” som gick av stapeln den 5 maj och som hade tema ”Likabehandling i teori och praktik”. Tre av rådets ledamöter deltog som föreläsare: Claes Borgström, Annika Lindé och Anna Wahl. 110 av verkets anställda deltog i dagen och utvärderingen visar att samtliga inslag var mycket uppskattade. Den visar också att många medarbetare på verket vill gå vidare och arbeta med likabehandlingsfrågorna mer aktivt. Verkets likabehandlingsgrupp ska ha ett möte inom gruppen utifrån verksdagen, samt bjuda in hela verket till en diskussion på ett måndagsseminarium på samma tema redan före sommaren. Till hösten vore det bra om Jämställdhetsgruppen kan träffa Likabehandlingsgruppen för en diskussion. Gunilla framförde sitt varma tack till dem av rådets ledamöter som bidrog till verksdagens succé.

Gunilla informerade om att Delegationen för Jämställdhet i högskolan har ett seminarium den 27 maj kl. 13.30-16.30 på Rosenbads konferenscenter.

Susanna informerade om att årets nationella jämställdhetskonferens går av stapeln på Karlstad universitet den 23-24 november. Rubriken är ”Vart är vi på väg?”. Mer information kommer inom kort.

Gunilla informerade om att Högskoleverkets sektorskonferens ersätter Kvalitetskonferensen och sker 2011 i samarbete med Malmö högskola och Lunds universitet. Ett tema som kommer att tas upp är kvinnors och mäns studieval. Högre utbildning har blivit ett kvinnodominerat område – vad får det för samhällsliga konsekvenser? Cecilia påpekade vikten av att man inte formulerar problematiken på så sätt att det verkar som att det återigen är kvinnorna som är problemet. Gunilla uppmanade rådets ledamöter att skicka förslag på key note speakers till henne, om möjligt redan innan den 2 juni. Namn som föreslogs i stunden var Anna Ekström, Louise Morley (UK) och Jeff Hearn.

Gunilla informerade om att rådets nuvarande mandatperiod går ut till årsskiftet. Anders Flodström ser dock gärna att nuvarande råd sitter kvar i ett år till (han slutar troligtvis som kansler sommaren 2011). Rådets ledamöter uppmanades att höra av sig till Agnes om de *inte* vill eller kan sitta kvar till sommaren 2011 i god tid så att ersättare kan utses.

5. Gender in Science - genSET

Anders Flodström berättade om projektet genSET, som är ett projekt inom EU:s ramprogram 7 och behandlar jämställdhet som kvalitetsdrivande för europeisk forskning. Det ska resultera i ett antal rekommendationer från en grupp – ”Science Leaders Consensus Panel” – där Anders ingår, som består av vetenskapliga ledare och andra personer som har forskningsfrågor på agendan inom sina organisationer. Vid gruppens möten deltar internationella genusforskare för att svara på frågor och kommentera de förslag till rekommendationer som kommer upp. Gruppen har haft två möten och har ett kvar, som ska hållas i Paris den 3-4 juni. Högskoleverket har blivit tillfrågat att vara en av flera värdar för uppföljande seminarier som ska hållas nästa år och Anders vill gärna att vi deltar.

Inför dagens möte hade Jämställdhetsrådet fått läsa utkast till rapport och rekommendationer från projektet. Anders hade en övergripande fråga: Skulle en liknande modell kunna användas i Sverige?

Cecilia menade att det är ett bra initiativ. Det är dock viktigt att tydligt skilja på ”jämställdhet” och ”genusvetenskap”. Båda sakerna är naturligtvis viktiga men behöver inte nödvändigtvis sammanfalla eller hänga ihop. Det blir inte automatiskt mer genusvetenskap bara för att jämställdheten ökar (i det här sammanhanget, att fler kvinnor kommer in i forskningen). Det vore bra om dokumenten går igenom för att denna

åtskillnad görs tydlig och konsekvent. På sidan 2, punkten 4 kommenterade Cecilia att det finns en intressant och viktig paradox som inte tas upp, nämligen att trots att vården generellt är utformad efter mäns kroppar som norm, så lever kvinnor generellt längre. Det finns olika tänkbara sociala och kulturella förklaringar till detta, som bör beaktas i diskussionen.

Anna tog även hon upp att det är problematiskt att man i rapporten blandar ihop "jämställdhet" med "genus", vilket är symptomatiskt för ett stort EU-projekt som detta – man verkar inte ha hunnit längre i sitt tänkande. Anna såg också en blind fläck i rapporten: organisationsfrågorna saknas helt. De rör frågan hur vi kan arbeta med förändring och vore därför mycket viktiga. Det är dock en kvalitetsstämpel att så många forskare finns med som granskare i projektet. Det vore bra om vi gör något liknande i Sverige.

Lars kommenterade att han saknar en ordentlig maktanalys i rapporten. Ett exempel på maktanalys är att forskningen numera för att förklara att så få kvinnor återfinns i akademins topp, i princip har gått ifrån förklaringen att kvinnor lämnar akademien. Istället ser man att mäns upprätthållande och försvar av sina positioner utestänger kvinnor.

Mona exemplifierade vidare med det som står i rekommendation nr 2, som handlar om utbildning. Där är det viktigt med en diskussion om vem som definierar vad som är "bra kvalitet" och vad som är "viktig kunskap".

Sammanfattningsvis vill Jämställdhetsrådet gärna vara delaktiga i den fortsatta processen. Anders vill gärna ha kommentarer på det som skrivs i projektet. Agnes och Gunilla ska kontakta projektets kontaktperson Emily Crane och höra sig för vad Högskoleverkets roll kan bli nästkommande period. En mer strukturerad diskussion mellan Anders och rådet ska ske i höst om hur ett liknande projekt i Sverige skulle kunna organiseras.

6. Informationsrunda, forts.

Utgick.

Lunch

7. Det nya kvalitetssäkringssystemet.

Punkten utgick eftersom utvärderingsavdelningens chefer Maria Sundkvist och Magnus Hjort meddelat att de inte ansåg sig ha något att rapportera då arbetet med att operationalisera det nya kvalitetssäkringssystemet inte har kommit igång ännu.

8. EUROSTUDENT – en undersökning om studenters ekonomiska och sociala situation

Åsa Rurling och Per Gillström på verkets analysavdelning berättade om projektet som utgörs av en enkätundersökning i ett flertal EU-länder. Sverige är med för tredje gången. Utifrån rådets kommentarer diskuterades möjliga bortfallsanalyser och den ur svenskt perspektiv låga svarsfrekvensen (50 procent). Fredrik tog upp den förvånande låga andelen studenter som är föräldrar, och Gunilla ifrågasatte den låga siffran för föräldrar med forskarutbildning. Lars tryckte på vikten av att få inflytande på utformningen på enkäten nästa gång – vilka frågor man ställer. Cecilia exemplifierade med frågan ”Har du barn?” som istället skulle kunna ställas ”Lever du med barn?”. En diskussion uppstod utifrån frågorna om etnisk bakgrund och kronisk sjukdom, begrepp som är mycket komplexa. Åsa och Per fick mycket input och uppmanades att återkomma till rådet om de ville ha mer synpunkter framöver.

9. Det nya högskoleprovet.

Nils Olsson redogjorde för det nya Högskoleprovet som ska innehålla en större del matematik än tidigare. De största könsskillnaderna i resultat återfinns under provdelarna NOG (kvantitativa resonemang) och DTK (diagram, tabeller och kartor) där män har något bättre resultat än kvinnor. Frågan är då om det nya provet kommer att missgynna kvinnor. Nils berättade också att män i större utsträckning än kvinnor gör upprepade prov.

Rådets kommentarer rörde i förstona frågan om varför så många män gör provet upprepade gånger. Eftersom provet gjorts sedan 1977 skulle man kunna göra många analyser utifrån det, korskörningar osv., det är ämne för en avhandling. Nils är intresserad av att titta närmare på hur mycket det skiljer sig i de olika poängintervallen. Rådet föreslog att man tittar på en grupp förstagångs-provtagare och matchar med deras gymnasiebetyg, samt att göra jämförelser i resultat för personer i en grupp som har samma gymnasiebetyg. En annan idé är att undersöka de som konstruerar provet – vad har de för föreställningar om kön och möjligheten att eliminera könsskillnader i resultat och hur påverkar det provets utseende? Susanna tog upp frågan om hur rubrikerna på de olika delproven påverkar deltagarnas inställning och i förlängningen deras resultat.

Apropå frågan om matematik berättade Lars att diskussionen om flickor och matematik tog fart i England för cirka 30 år sedan och man har tagit för givet att flickor generellt är sämre än pojkar på matematik även hos oss. I Sverige och andra länder har det dock visat sig att flickor presterar bättre än pojkar i matematik. När det gäller inställningen till provet så finns en gammal föreställning om att män triggas av provsituationen eftersom det är en ”utmaning”, vilket *kan* ha konsekvenser för resultaten. Det är svårt att veta hur det hänger ihop men där någonstans kanske man bör börja nysta.

Frågan om varför Högskoleprovet nu görs om och varför man vill införa mer matematik på provet kom upp. Nils sa att det övergripande syftet med provet är att öka prognosförmågan. Tekniska och naturvetenskapliga utbildningsanordnare har också under lång tid efterlyst mer matematik och problemlösning på provet. Att införa mer

matematik på provet nu är således ett sätt att försöka dels öka prognosförmågan och dels hörsamma teknikernas önskemål. En anledning, enligt Nils, till att de rådgivande organen till högskoleprovet föreslår mer matematik på provet kan också vara att ämnet matematik generellt är förknippat med studieförberedande program. Att införa mer matematik innebär också att provet lite mer mäter skolkunskaper än idag. En fördel med att minska språkdelen och öka matematikdelen är att det underlättar för dem som har annat modersmål än svenska. Alternativ som diskuterats är att ha separata matematikprov för de utbildningar som önskar det och att vikta matematikprov i högskoleprovet olika beroende på sökt utbildning.

Jämställdhetsrådet hade ingen samlad och entydig inställning till om det är bra eller dåligt med mer matematik på provet. Som nämnts klarar sig ju flickor i svenska skolan i allmänhet bättre i matematikämnet än pojkar. Det kan dock vara problematiskt om mer matematik på provet tillkommer på grund av en mer eller mindre medveten föreställning om att matematik garanterar ökad effektivitet. Det kan också bli så att tävlingsmomentet på provet ökar. Ett annat tänkbart scenario är att det missgynnar de kvinnor som gör provet om det är kvinnor som främst tänker söka till utbildningar där matematik inte är någon stor del, t ex sjuksköterskeutbildning eller socionomutbildning. Rådet gav med stort eftertryck två förslag:

1. Utvärdera det nya Högskoleprovet. Överväg att omvika provets olika delar. Ev. är det ett avhandlingsprojekt att studera det material som samlats in utifrån provet sedan starten.
2. Marknadsför det nya Högskoleprovet som att det är något som kommer att gynna kvinnor eftersom kvinnor generellt har bättre resultat på matematiken i skolan. Det skapar positiva förväntningar för kvinnor.

10. Övriga frågor

Höstens möten blir den 1 oktober kl. 10-15 och den 3 december kl. 10-15.

11. Mötets avslutande.

Lars avslutade mötet.

Överenskommet vid mötet:

Uppgift: Kontakta Kerstin Alnebratt ang. Genusskrifterna

Utförare: Anna Wahl

Tidpunkt: Innan nästa jämställdhetsrådsmöte

Uppgift: Meddela Agnes om man inte vill fortsätta som ledamot i Jämställdhetsrådet efter årsskiftet fram till sommaren 2011.

Utförare: Den det berör

Tidpunkt: Hösten 2010

Uppgift: Kontakta genSET för att utröna Högskoleverkets framtida roll som
”patron”/värd i projektet
Utförare: Agnes Ers och Gunilla Jacobsson
Utfört: Innan nästa jämställdhetsrådsmöte